

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานที่ 4 ของโรงเรียนบ้านคอนก่อ และเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนบ้านคอนก่อให้มีความเหมาะสมกับบริบท โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีองค์ประกอบหลักอยู่ 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

ระยะที่ 2 พัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

การตรวจสอบข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลเชิงเนื้อหา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสังเกต และการสัมภาษณ์สภาพการดำเนินงานการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านคอนก่อ จากการสอบถามผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประกันคุณภาพครูผู้ร่วมศึกษาของโรงเรียนบ้านคอนก่อ เป็นการหาข้อสรุปของข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยเก็บรวบรวมได้ตลอดการทำรอบของ Action Research : AR ข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์มี 1) ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัย 2) ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ในส่วนของข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แล้วทำการแปลผล โดยการเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ในบทนี้ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับคือ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตาม 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ระยะที่ 2 พัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยขอเสนอผลของการดำเนินงานในแต่ละส่วนพอสังเขป ดังนี้

1.1 ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตาม มาตรฐานที่ 4

ในระยะแรกของการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้าน
คุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านดอนก่อ เพื่อทราบถึงสภาพปัญหา และความต้องการของ
โรงเรียนบ้านดอนก่อ

1.1.1 ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียนบ้านดอนก่อ ที่ตั้งของสถานศึกษาชื่อโรงเรียน
บ้านดอนก่อ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลวังไชย อำเภอบรบือ จังหวัด มหาสารคาม รหัสไปรษณีย์
44130 เปิดสอนตั้งแต่ระดับ ก่อนประถมศึกษา ถึงระดับ ประถมศึกษา

1.1.2 ข้อมูลสภาพการปฏิบัติและความต้องการพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน
ด้านคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนบ้านดอนก่อ จากการศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์ พบว่า
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และคณะครูมีความต้องการที่จะพัฒนาในมาตรฐานที่ 4
มากกว่ามาตรฐานอื่นเนื่องจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ในมาตรฐานนี้ยังไม่
เป็นที่น่าพอใจ

1.1.3 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจากการสัมภาษณ์ และสนทนา
ร่วมกันของผู้บริหาร และคณะครู จากการจัดสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน ซึ่งที่ประชุม ได้ตกลง
กันจะพิจารณาเฉพาะประเด็นสำคัญหลัก ๆ เพียง 1 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 4 เท่านั้น ได้แก่
การส่งเสริมให้มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้
อย่างมีสติ สมเหตุสมผลด้วยเห็นว่ามาตรฐานดังกล่าวนี้มีระดับการปฏิบัติยังอยู่ในระดับปานกลาง
เท่านั้น ข้อเสนอของที่ประชุมมีดังนี้

ในเรื่องการส่งเสริมให้มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์
ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล ทุก คนเห็นตรงกันว่าควรจะมีการพัฒนาผู้เรียนใน
ด้านนี้ โดยจะกำหนดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องด้วย

1.2 ตอนที่ 2 ผลการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐาน ที่ 4

1.2.1 ผลการเตรียมการเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

1) การจัดประชุมสัมมนาได้ดำเนินการเมื่อวันที่ 14-15 มิถุนายน 2554 มี
เป้าหมายหลักเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาให้กับคณะครู
ของโรงเรียนบ้านดอนก่อ ผลจากการประชุมสัมมนา ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนางานประกัน
คุณภาพเป็นผลโดยตรงตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

ในวันแรกของการประชุมสัมมนา บรรยากาศเหมือนกับการฝึกอบรม โดยทั่วไป ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาฯ และผู้อำนวยการโรงเรียนได้ย้าให้ครูทุกคนให้ความสำคัญกับงานประกันคุณภาพภายใน และให้ความร่วมมือกับวิทยากร และผู้วิจัยอย่างจริงจังด้วย ต่อจากนั้นวิทยากร ได้บรรยายเกี่ยวกับความสำคัญของงานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเจงมาตรฐานการประเมินต่าง ๆ และโยงสู่จุดที่เป็นปัญหาของโรงเรียน ครูส่วนใหญ่ให้ความสนใจดี กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการบรรยาย การแสดงความคิดเห็นและการซักถามของคณะครูผู้เข้าร่วมอบรม และมีการฝึกปฏิบัติในช่วงท้ายของการฝึกอบรม สังเกตพบว่าครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจและเข้าใจในสาระสำคัญ แต่ยังมีครูบางท่านยังไม่มีความมั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติ และแก้ไขปัญหานี้ได้แต่วิทยากรได้ย้าว่ายินดีให้ความช่วยเหลือดูแล โดยให้ผู้วิจัยได้ประสานการดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป

ในวันที่สอง เนื้อหาทั้งหมดนี้ เป็นการร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน กำหนดตัวชี้วัด กำหนดเป้าหมาย และกำหนดโครงการดำเนินการของแต่ละตัวชี้วัด ครูส่วนใหญ่มีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน ในที่สุดก็ได้ยุทธศาสตร์งานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขึ้นมา ซึ่งก็ยังไม่สมบูรณ์มากนัก ผู้วิจัยจึงได้นัดหมายคณะครูเพื่อที่จะมาทำความเข้าใจ และยืนยันในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจนร่วมกันอีกในสัปดาห์ต่อไป คือวันที่ 18 พฤษภาคม 2554

2) การวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบและปรับปรุงการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านคอนก่อ หลังจากการประชุมสัมมนา และได้ยุทธศาสตร์การพัฒนางานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแล้วพบว่าข้อมูลหลายส่วนยังไม่ชัดเจน เช่น การให้คำจำกัดความ กำหนดขอบเขต การกำหนดเป้าหมายตลอดจนวิธีวัดและประเมินผลของตัวชี้วัดบางตัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ประชุมคณะครูที่เป็นแกนนำอีกครั้งหนึ่ง ในวันที่ 20 มิถุนายน 2554 ผลจากการดำเนินงานในส่วนนี้ ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้คือ

2.1) ยุทธศาสตร์งานประกันคุณภาพภายในการศึกษาด้านผู้เรียน จากจำนวน 6 มาตรฐาน 26 ตัวบ่งชี้ คัดเลือกเหลือเพียง 1 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้

2.2) ผู้วิจัยและคณะครูได้ปรับแต่งยุทธศาสตร์ย่อยออกเป็น 2 ด้าน ให้อยู่ในรูปของตัวชี้วัดสำคัญ (Key Performance Indicators : KPIs) เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน สามารถวัดและประเมินได้

3) การกำหนดความรับผิดชอบของตัวบ่งชี้เป็นรายบุคคล มีผู้รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ ดังนี้ โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน(บันทึกการอ่าน) และ-โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเขียนบรรยายภาพและเขียนเรียงความ

1.2.2 ผลการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน รอบ 1-2 ผู้วิจัยขอสรุปกระบวนการ ผลของการดำเนินงาน และเป้าหมายที่จะดำเนินการในอนาคตตามโครงการของตัวชี้วัดต่าง ๆ ทั้ง 2 ตัวชี้วัด ดังนี้

1) ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมบันทึกการอ่าน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างในการอ่าน และการคิดวิเคราะห์จากการอ่าน โดยมีการสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านในบันทึกการอ่านของตนเอง สภาพเดิมโรงเรียนยังไม่เคยจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านแต่อย่างใด ในการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะจัดกิจกรรม 20 ครั้ง โดยมีการกำหนดให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างในการอ่าน และส่งบันทึกการอ่านให้ครูประจำชั้นทุกสัปดาห์ ซึ่งจากผลการดำเนินงานนักเรียนได้ใช้เวลาว่างในการเข้าห้องสมุดอ่านหนังสือ และได้สรุปใจความสำคัญลงในบันทึกการอ่าน และส่งบันทึกการอ่านให้ครูประจำชั้นทุกสัปดาห์ กระบวนการดำเนินงานผ่านวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 รอบแล้วบรรลุเป้าหมาย และโรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต เกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ โดยผ่านการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อพัฒนาแก่นักเรียนทุกวัน โดยเน้นไปที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน เช่น นักเรียนให้ความสนใจในการอ่านและบันทึกการอ่านทุกครั้งมากขึ้น รวมถึงเมื่อมีการจัดกิจกรรมจะมีนักเรียนเข้าร่วมมากขึ้นด้วย เป็นต้น

2) ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมการเขียนบรรยายภาพ และเขียนเรียงความ สภาพเดิมโรงเรียนยังไม่เคยจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบรรยายภาพ และเขียนเรียงความ แต่อย่างใด ในการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะจัดกิจกรรมการเขียนบรรยายภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และกิจกรรมการเขียนเรียงความ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งจะจัดกิจกรรมประกวดในแต่ละระดับชั้นทุกสิ้นเดือน โดยมีการประกวดแข่งขัน ในแต่ละระดับชั้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ความคิด วิจัย ญาณมีความคิดสร้างสรรค์ และมีวิสัยทัศน์ การดำเนินงานผ่านวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 รอบแล้วบรรลุเป้าหมาย โดยนักเรียนทุกคนได้ให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมประกวดผลงานทุกคน และโรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาปรับปรุงในอนาคตว่าจะจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบรรยายภาพ และเขียนเรียงความ เพิ่มขึ้นอีกอย่างน้อยปีละ 10

ครั้ง โดยจะเน้นไปที่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน เช่น นักเรียนได้รับความสนุกสนานจากการรวมกิจกรรม นักเรียนมีความคิดแปลกใหม่ ในเชิงคิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นต้น

อภิปรายผล

ผลของการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 4 ครั้งนี้ได้ข้อค้นพบสำคัญๆ ตามวัตถุประสงค์หลายประการ ผู้วิจัยจึงทำการอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาสภาพเบื้องต้น ผลการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ตามมาตรฐานที่ 4

จากการศึกษาศึกษาสภาพงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 4 เพื่อทราบสภาพการปฏิบัติและความต้องการในการพัฒนา/ปรับปรุงงานประกันคุณภาพภายใน กับ โรงเรียนบ้านดอนก่อ โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนบ้านดอนก่อมีสภาพเดิมของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางมี 1 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 4 ส่วนความต้องการในการพัฒนาปรับปรุงงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนมีความต้องการอยู่ในระดับมาก 1 มาตรฐาน คือมาตรฐานที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นสิ่งที่จำเป็น สอดคล้องกับการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่กล่าวไว้ว่าคุณภาพของการศึกษาของไทยที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะในด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถหรือจริยธรรม คุณธรรม โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน งานประกันคุณภาพภายในจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาโดยสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 4) รวมถึงรุ่ง แก้วแดง (2544 : 36) พบประเด็นเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายในว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนา

ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่ แล้ว ไม่ใช่เรื่องใหม่ หรือเรื่องแปลกแยกไปจากงานปกติ และไม่ใช้การประเมินเพื่อประเมิน ไม่เน้นการสร้างเอกสาร แบบวัด หรือแบบประเมินเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านคอนก่อ ให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยด้วยดีในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นครั้งนี้ และเนื่องจาก โรงเรียนบ้านคอนก่อเคยได้รับการประเมินภายนอกสอง จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และ ประเมินคุณภาพการศึกษามาก่อน และผลการประเมินด้านผู้เรียนยังไม่เป็นที่พอใจของครู คณะกรรมการสถานศึกษาจึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยเข้าทำการศึกษาเพื่อการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการต่อไป

2.2 ตอนที่ผลการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 4

2.2.1 ผลการเตรียมการเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ผู้วิจัยและผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนบ้านคอนก่อตกลงพร้อมใจกันที่จะพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนให้ดีกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงได้ร่วมกันวางกรอบที่จะดำเนินการพัฒนาต่อไป โดยในเบื้องต้นมีความเห็นตรงกันว่า การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นเรื่องสำคัญ และจำเป็นยิ่ง ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพ เช่น การเตรียมตัวเตรียมใจของบุคลากรภายใน โรงเรียนให้พร้อม และเห็นว่าจะต้องดำเนินการก่อนเรื่องอื่นใดทั้งหมดสอดคล้องกับผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ความรู้ความเข้าใจของบุคลากรยังไม่เพียงพอ การฝึกอบรมครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน ยังไม่ครอบคลุมและกว้างขวางเพียงพอ จึงสมควรทำการฝึกอบรมครูเพื่อเตรียมความพร้อม (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 38-39) พบว่า บุคลากรครูมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษา จึงควรเร่งส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือพัฒนาบุคลากรให้ทั่วถึงสอดคล้องกับ ฐวิมล ว่องวานิช (2543 :4) พบว่าตัวแปรแรกที่ทำให้การดำเนินงานประเมินผลภายใน ประสบความสำเร็จคือตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลภายในของบุคลากรดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เริ่มต้นพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนด้วยการประชุมสัมมนาก่อน ซึ่งรายละเอียดการดำเนินงานอยู่ในบทที่ 4

ผลจากการประชุมสัมมนา นอกจากได้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาการ โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐาน อาศัยบริบท สภาพการปฏิบัติของโรงเรียน โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกอบการทำวิจัยครั้งนี้ โดยการกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนางานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนครั้งนี้ได้ดำเนินการ โดยยึดหลักของ งานประกันคุณภาพ 5 ประการ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 8) คือหลักของการกระจายอำนาจ หลักของการมีส่วนร่วมหลักของจิตสำนึกและพันธ ภาระ หลักของการสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กร และหลักของกล่าวคือในการกำหนด ยุทธศาสตร์การพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน เพื่อประกอบการวิจัยครั้ง นี้ ได้มอบอำนาจในการตัดสินใจในการเลือกประเด็น หรือยุทธศาสตร์ที่จะทำการพัฒนาให้แก่ คณะครูที่เข้าร่วมประชุมได้แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย ส่วนใหญ่กระตือรือร้น และ พร้อมจะดำเนินงาน และในการกำหนดยุทธศาสตร์ประเด็นหลักประเด็นย่อยเพื่อพัฒนานั้น ได้คำนึงถึงความเป็นไปได้ คำนึงถึงศักยภาพของตนเอง เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนอย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่องด้วยทุกครั้งไป

การประชุมสัมมนาครั้งนี้ นอกจากการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ประกันคุณภาพภายในแล้ว ผู้วิจัย และคณะครู ยังได้ร่วมกันกำหนดยุทธศาสตร์งานประกัน คุณภาพภายใน กำหนดตัวบ่งชี้ กำหนดเป้าหมาย กำหนดโครงการดำเนินงานแต่ละตัวบ่งชี้ การ ดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อาศัยข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (ตารางที่ 7) รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

การกำหนดยุทธศาสตร์หลัก (Strategic Themes) เพื่อการพัฒนางานประกันคุณภาพ ภายใน ซึ่งเริ่มต้นด้วยการพิจารณาองค์ประกอบหลักของงานประกันคุณภาพภายในทั้ง 8 มาตรฐาน ประกอบด้วย 33 ตัวชี้วัด ซึ่งได้ข้อสรุปที่จัดพัฒนาในมาตรฐานที่ 4 เป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของพสุ เตชะรินทร์ (2540 : 15) ว่าการเลือกยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดนั้น จะต้องคำนึงความสอดคล้องกับภารกิจและวิสัยทัศน์ ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความ เหมาะสมกับปัจจัยภายในองค์กร คำนึงถึงความเสี่ยงที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับการดำเนินงานใน อดีต ปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต ความเป็นไปได้ อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสมและทำให้ เกิดการพัฒนาอย่างชัดเจนหรือไม่

การกำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indication : KPIs) ที่ประชุมประกอบด้วย ผู้วิจัยและคณะครูทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่าในการวิจัยครั้งนี้สมควรกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพ ตามระบบประกันคุณภาพภายในเพียง 2 ตัวบ่งชี้จากมาตรฐานที่ 4 (ตารางที่ 8) ซึ่งสอดคล้อง

กับ พสุ เตชะรินทร์ (2546 : 18) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ตัวบ่งชี้เป็นสิ่งที่ต้องนำมาควบคู่กับระบบการประเมิน เพราะตัวบ่งชี้จะบอกได้ว่าสิ่งที่เราวัดนั้นอยู่ระดับใด จากนั้นก็เป็นหน้าที่ของผู้ประเมินที่นำผลที่วัดได้มาเทียบกับเกณฑ์ว่าสถานะเช่นนั้นดีหรือไม่ดี และให้คำแนะนำหรือกำหนดสิ่งที่จะปฏิบัติต่อไป การออกแบบระบบการวัดผลในองค์กรมักจะเน้นวัดผลในส่วนที่มีความสำคัญกับองค์กรก่อน ถึงแม้ว่าการมีตัวบ่งชี้จำนวนมากอาจทำให้เห็นภาพขององค์กรที่ชัดเจนขึ้น แต่ต้องไม่ลืมว่าองค์กรมีกิจกรรมซับซ้อนมากมายในข้อเท็จจริงเราไม่สามารถวัดผลทุกอย่างภายในองค์กรได้ และไม่มีเวลาจำเป็นต้องสร้างตัวบ่งชี้มากมายขนาดนั้น เพราะต้องใช้ทรัพยากรบุคคล เงินทุนและเวลามากขึ้น และอาจทำให้เราไม่สามารถเห็นกลยุทธ์ขององค์กรได้อย่างชัดเจน จึงเป็นที่มาของคำว่า “Key Performance Indicator” เพื่อแสดงว่าวัดและประเมินเฉพาะสิ่งสำคัญเท่านั้น

การกำหนดเป้าหมาย (Target) ของตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยได้อาศัยแนวคิดของนักวิชาการอย่างหลากหลาย อาทิ เช่น พสุ เตชะรินทร์ (2546 : 24) ให้คำอธิบายว่าเป้าหมายเป็นตัวเลขที่องค์กรต้องการจะบรรลุผลของตัวชี้วัดแต่ละประการ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันกำหนดเป้าหมายโดยยึดหลักทฤษฎีดังกล่าวและอาศัยข้อมูลของโรงเรียนจากการสำรวจผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานของงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานที่ 4 สวมกับการเสนอความต้องการอย่างหลากหลายในการประชุมเชิงปฏิบัติการและได้ข้อสรุปร่วมกันดังตารางที่ 10

การกำหนดผู้รับผิดชอบตัวชี้วัด ได้จากการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางระหว่างผู้วิจัยและคณะครู และได้ข้อสรุปว่าครูแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบ โครงการต่างๆ ดังตารางที่ 9 ซึ่งการดำเนินงานในส่วนนี้ได้ยึดหลักของการกระจายอำนาจ กระจายความรับผิดชอบ การใช้กระบวนกลุ่มในการทำงานและแก้ปัญหา และให้มีเจ้าภาพรับผิดชอบและมีผู้สนับสนุนอย่างชัดเจน (พสุ เตชะรินทร์. 2546 : 26)

2.2.2 การพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน

1) จากผลการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 1 จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านพบว่า กระบวนการดำเนินงานผ่านวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 รอบแล้วบรรลุเป้าหมายเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน การคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ โดยผ่านการอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อพัฒนาแก่นักเรียนทุกคน ส่วนสำคัญที่ทำให้ตัวบ่งชี้นี้บรรลุเป้าหมาย

และความพร้อมของบุคลากรที่รับผิดชอบโครงการของตัวบ่งชี้นี้ รวมถึง ยังมีร่วมกันกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544 : 1) ที่กล่าวไว้ว่าในการดำเนินการควรมีการเตรียมการ เพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากร และจัดให้มีกลไกในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของนักเรียนในการดำเนินเพราะเมื่อนักเรียนได้ทราบถึงประโยชน์ของการ ทำให้ดีขึ้น โครงการ ได้ให้ความรู้ไว้สอดคล้อง

2) จากผลการพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 2 จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรมการเขียนบรรยายภาพและการเขียนเรียงความ พบว่า กระบวนการดำเนินงานผ่านวงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 รอบแล้วบรรลุเป้าหมาย โดยจะเน้นไปที่ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ส่งผลให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานจากการร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความคิดแปลกใหม่ ในเชิงคิดมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ เพราะมีการวางแผน การมอบหมายแบ่งหน้าที่รวมถึงดำเนินงานตามกรอบแผนที่วางไว้ ซึ่งการวางแผนเพื่อพัฒนาสถานศึกษานั้นเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม กำหนด (กรมวิชาการ.2544 : 2-3) จากการร่วมกันวางแผนดังกล่าวนี้จะส่งผลการปฏิบัติงานโดยตรงกับนักเรียน และส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

1.1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนางานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะ โรงเรียน หากโรงเรียนทั่วไปจะนำผลการวิจัยไปใช้ขอให้พิจารณาถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และควรปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษานั้น ๆ ให้เหมาะสม

1.2 การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารของโรงเรียนสมควรที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หรืออย่างน้อยต้องรับรู้ รับทราบ โดยเฉพาะขั้นตอนของการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติปัจจุบัน การกำหนดความ

ต้องการ เพื่อที่จะให้การสนับสนุนให้การดำเนินงานให้สำเร็จ เกิดผลดีต่อโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการของตัวบ่งชี้ที่สำคัญและเร่งด่วน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ตัวแปรที่ทำการศึกษาครั้งนี้มีเพียง 1 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้เนื่องจากเป็นเพียงการแก้ปัญหาที่มีความต้องการเร่งด่วน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรพิจารณาตัวแปรที่สำคัญเพิ่มเข้าไปอีก เพื่อให้ครอบคลุมซึ่งจะสามารถทำให้คุณภาพมาตรฐานการศึกษาเกิดความชัดเจน แต่ทั้งนี้ต้องยึดความจำเป็นความต้องการ และบริบทโรงเรียนแต่ละแห่งในการพิจารณาด้วย

2.2 ควรสนับสนุนให้ครูในโรงเรียนทำวิจัยในชั้นเรียนทุกคน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน อันจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน งานประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY